

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/obozy-koncentracyjne/96511,Sad-nad-katami-Kazimierz-Olszewski-w-procesie-załogi-KL-Ravensbrck.html>

Fot. z zasobu IPN

ARTYKUŁ

Sąd nad katami. Kazimierz Olszewski w procesie załogi KL Ravensbrück

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa (1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej

Autor: BOŻENA WITOWICZ 14.11.2022

KL Ravensbrück był miejscem kaźni dziesiątek tysięcy więźniów, głównie kobiet i dzieci. Najliczniejszą grupę pośród jego ofiar stanowili Polacy, więc podczas procesu obozowych oprawców w składzie sędziowskim również nie mogło

zabraknąć kogoś polskiej narodowości. Rolę tę przeznaczono Kazimierzowi Olszewskiemu.

Kazimierz Olszewski urodził się 26 kwietnia 1894 r. Był prawnikiem i majorem Wojska Polskiego. Pełniąc funkcję prezesa Sądu Okręgowego w Gdyni 22 listopada 1946 r. został delegowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości do „pełnienia czynności w Polskiej Misji Wojskowej Badania Zbrodni Wojennych” (PMWBZW).

W ramach otrzymanej nominacji był sędzią na procesie zbrodniarzy nazistowskich z KL Ravensbrück, który odbywał się w Hamburgu (w brytyjskiej strefie okupacyjnej), a następnie obserwatorem na procesie załogi Buchenwaldu przed amerykańskim Sądem Wojskowym w Dachau.

Mapa stref okupacyjnych na ustalonym po II wojnie światowej terytorium Niemiec. Fot. z zasobu IPN

Kazimierz Olszewski. Fot. z zasobu IPN

Delegacja dla Kazimierza Olszewskiego wystawiona przez ministra sprawiedliwości władz komunistycznych Polski pojałtańskiej w celu wzięcia udziału przez Olszewskiego w pracach Polskiej Misji Wojennej do Badania Zbrodni Niemieckich w Niemczech. Z zasobu IPN

Nowe tryby sprawiedliwości

Wraz z zakończeniem II wojny światowej powstała kwestia osądzenia nazistowskich zbrodniarzy wojennych. Główny proces, zwany norymberskim, toczył się przed Międzynarodowym Trybunałem Wojskowym (MTW) w dniach od 20 listopada 1945 r. do 1 października 1946 r. w Norymberdze.

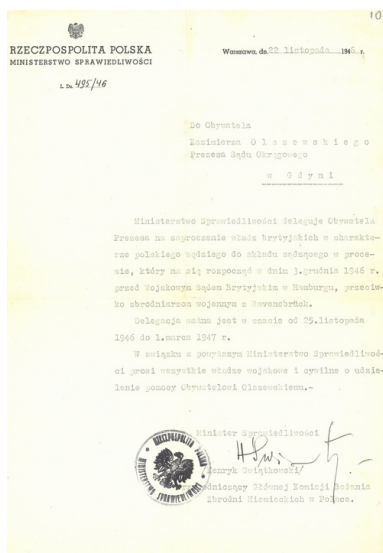
Polska Misja Wojskowa Badania Zbrodni Wojennych w Europie powstała w 1946 r. Skupiała się na poszukiwaniach zbrodniarzy nazistowskich, którzy popełnili zbrodnie w Polsce i ich ekstradycją do kraju, a także na prowadzeniu prac śledczych w sprawie przestępstw na Polakach w obozach koncentracyjnych poza granicami Polski.

Osądzeni na nim zostali najważniejsi nazistowscy przywódcy polityczni i wojskowi, w tym Hermann Göring, Rudolf Hess, Joachim von Ribbentrop, Wilhelm Keitel, Hans Frank, Martin Bormann, Alfred Rosenberg, Alfred Jodl, Baldur von Schirach, Albert Speer, Konstantin von Neurath, Franz von Papen i wielu innych. Nie zostali natomiast oskarżeni w nim niemieccy przemysłowcy i bankierzy, którzy umożliwili Hitlerowi dojście do władzy, finansując jego ruch, uzbroili Wehrmacht, brali udział w grabieży krajów okupowanych i korzystali z przymusowej pracy wielu milionów więźniów, czy kierownictwo i funkcjonariusze obozów koncentracyjnych w poszczególnych krajach okupowanych i inni zbrodniarze.

Jednak społeczność międzynarodowa oczekiwała na osądzenie również tych zbrodni. Miało ono być przeprowadzone, już poza ramami trybunału międzynarodowego, w osobnych procesach zorganizowanych przez sądy krajowe każdego alianta, w państwach, w których zbrodnie te zostały popełnione.

**Ława sędziowska procesu
członków załogi KL Ravensbrück.
Fot. z zasobu IPN**

**Nominacja Kazimierza
Olszewskiego wydana przez
ministra sprawiedliwości władz
komunistycznych Polski
pojałtańskiej w celu wzięcia
udziału przez Olszewskiego w
charakterze sędziego w procesie
członków załogi KL Ravensbrück,
jaki miał się rozpocząć 3 grudnia
1946 r. przed Wojskowym Sądem
Brytyjskim w Hamburgu. Z
zasobu IPN**

Sala sądowa procesu załogi KL

Ravensbrück. Fot. z zasobu IPN

I tak, w Polsce powstał na podstawie dekretu z 22 stycznia 1946 r. Najwyższy Trybunał Narodowy, który sądził zbrodnie popełnione w Polsce, m.in. załogę obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, w tym komendanta Rudolfa Hoessa, osoby odpowiedzialne za likwidację gett żydowskich, czy Artura Greisera, namiestnika Kraju Warty. Poza granicami Polski odbyły się zaś procesy zbrodniarzy nazistowskich z obozów Ravensbrück, Dachau, Buchenwald i wielu innych.

Polska Misja Wojskowa Badania Zbrodni Wojennych w Europie powstała na początku 1946 r. Jej zadania skupiały się na działaniach związanych z poszukiwaniami zbrodniarzy nazistowskich, którzy popełnili zbrodnie w Polsce i ich ekstradycją do kraju, a także na prowadzeniu prac śledczych w sprawie przestępstw popełnionych na Polakach w obozach koncentracyjnych znajdujących się poza granicami Polski. Jedno z jej dochodzeń dotyczyło zbrodniczych działań członków załogi byłego niemieckiego nazistowskiego obozu KL Ravensbrück.

Szczególne piekło na ziemi

KL Ravensbrück był zasadniczo obozem dla kobiet i dzieci, choć miał również podobozy męskie. Szacuje się, że przez bramy obozu przeszło ponad 132 tys. kobiet i dzieci 27 narodowości, z których około 92 tys. zamordowano. Największą grupę narodowościową stanowiły Polki. Ich liczbę szacuje się na ok. 40 tys. (ok. 25%), z czego przeżyło 8 tys.

Kazimierz Olszewski był członkiem składu sędziowskiego pierwszego z procesów, w których sądzono zbrodnie strażniczek i funkcyjnych KL Ravensbrück. W sumie w siedmiu procesach osądzono 38 osób, w tym 21 kobiet. Olszewski wziął jeszcze udział w procesie załogi KL Buchenwald, ale już tylko jako obserwator.

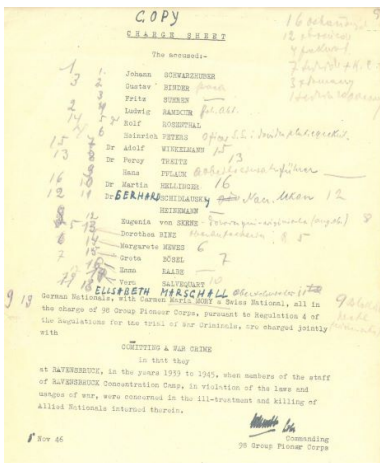
Prawdopodobnie dlatego, że KL Ravensbrück pochłoniął najwięcej ofiar polskich, a PMWBZW dysponowała obszernym materiałem dowodowym, władze brytyjskie zdecydowały o włączeniu do składu sędziowskiego przedstawiciela z Polski.

Ministerstwo Sprawiedliwości nominowało na tę funkcję Kazimierza Olszewskiego, ówczesnego prezesa Sądu Okręgowego w Gdyni. Osądzenie zbrodni strażniczek i funkcyjnych KL Ravensbrück miało miejsce podczas siedmiu procesów załogi obozu.

Kazimierz Olszewski był członkiem składu sędziowskiego pierwszego z nich, który toczył się od 5 grudnia 1946 r. do 3 lutego 1947 r. W sumie we wszystkich procesach osądzono 38 osób, w tym 21 kobiet. Po zakończeniu procesu Kazimierz Olszewski wziął udział w procesie załogi KL Buchenwald, ale już tylko jako obserwator z ramienia komunistycznych władz. W kwietniu 1947 r. został odwołany z misji zagranicznych i powrócił do pełnienia funkcji zawodowych w kraju.

Ława oskarżonych procesu załogi KL Ravensbrück. Fot. z zasobu IPN

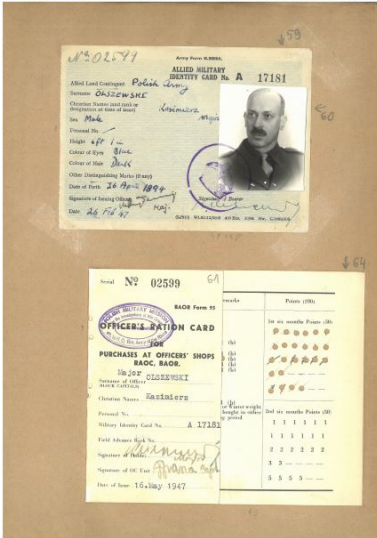
**Lista oskarżonych w procesie
załogi KL Ravensbrück. Z zasobu
IPN**

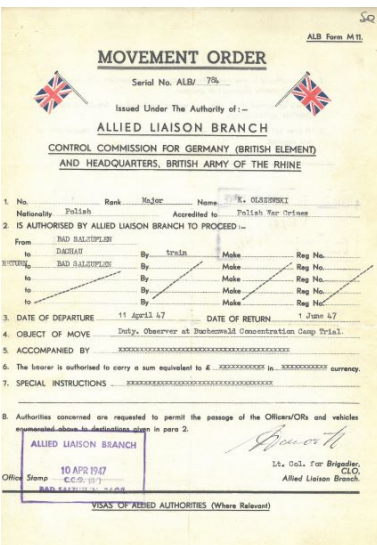
**Ława oskarżonych procesu załogi
KL Ravensbrück. Fot. z zasobu
IPN**

W zasobie archiwalnym IPN znajdują się m.in. dokumenty osobiste Kazimierza Olszewskiego i związane z pełnieniem przez niego czynności w Polskiej Misji Wojennej do Badania Zbrodni Niemieckich w Niemczech, w tym dotyczące powołania do składu sędziowskiego, delegacji, akredytacji, spraw bytowych, jak dokumenty podróży i pobytu w Niemczech, przepustki itp. Archiwum IPN przechowuje również dokumenty wiążące się z Kazimierzem Olszewskim, a dotyczące bezpośrednio procesów zbrodniarzy wojennych obozu w Ravensbrück (w tym brytyjskie procedury dotyczące procesu zbrodniarzy wojennych, lista oskarżonych i ich profile biograficzne wraz z opisami ich zbrodniczej działalności, notatnik Kazimierza Olszewskiego prowadzony podczas procesu, zdjęcia z posiedzeń, sprawozdanie dla władz z działań prowadzonych w ramach pełnionej funkcji, artykuły prasowe i wspomnienia jego autorstwa związane z procesem, korespondencja z Heleną Dziedzicką - była więźniarką KL Ravensbrück i świadkiem na procesie) oraz Buchenwald (w tym profile oskarżonych i sprawozdanie dla Ministra Sprawiedliwości z uczestnictwa w procesie w roli obserwatora).

Niemczech informujące o delegowaniu mjr. Kazimierza Olszewskiego jako obserwatora na procesie załogi KL Buchenwald. Z zasobu IPN

Przepustka sądowa wystawiona dla Kazimierza Olszewskiego w związku z jego uczestnictwem w procesie załogi KL Ravensbrück. Z zasobu IPN

**Sporządzony przez brytyjską
wojskową administrację
okupacyjną w Niemczech
dokument transportowy
wystawiony dla majora
Kazimierza Olszewskiego jako
obserwatora na procesie załogi
KL Buchenwald. Z zasobu IPN**

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ